

Kostel Panny Marie v Areni.

Po roční odmlce, způsobené světovou pandemií i znovuoobnovenými boji v Karabachu, pokračovala letos na podzim česko-arménská archeologická expedice. Název vědeckých expedic „Hayastan“ byl vybrán podle původního arménského jména pro tuto krásnou zemi na rozhraní Evropy a Asie. Hlavní náplní expedice je moderní nedestruktivní archeologický průzkum lokalit a detailní 3D dokumentace nejstarších křesťanských památek země pod bájným Araratem.

Původně se v letech 2016–2019 pozornost českých odborníků soustředila na jihozápad Arménie, na provincie Armavir a Aragacotn. Letos se pole jejich působnosti posunulo více na východ, do provincie Vajoc Dzor. Zde, v úrodném údolí necelé čtyři kilometry od hranic s Nachičevanem, nalezneme městečko Areni a u něj dnes již světoznámé jeskyně Areni-1 a Areni-2. Prakticky se jedná o jeden jeskynní komplex, který vznikl v druhohorním vápencovém masivu, ale později ho rozdělila erozní činnost řeky Gruzie Arpy. Méně známá a veřejnosti nepřístupná jeskyně Areni-2 na svůj větší plošný archeologický výzkum teprve čeká, ale první sondy již odhalily doklady osídlení až z paleolitu. Mnohem známější je jeskyně Areni-1, která je z velké části pro turistiku zpřístupněna. Proslula úchvatnými nálezy z období neolitu (z mladší doby kamenné) a chalkolitu (doba, kdy lidé začali používat

kovy, konkrétně měď). Velmi výjimečné mikroklima v jeskyni umožnilo uchovat nejstarší lidské výrobky z organických materiálů. Z jeskyně Areni-1 je tak doložena nejstarší bota na světě, košík upletený v době kamenné a řada dalších unikátních nálezů. Zatím k nejzajímavějšímu archeologickému nálezu v jeskyni došlo v letech 2007–2010. Tehdy zde tým arménských, irských a amerických archeologů objevil a prozkoumal 6100 let staré doklady o zpracování vinné révy, jedná se o nejstarší známé vinařství na světě. Tým zde objevil fermentační kádě, lis na víno a velké množství skladovacích nádob.

